

VILNIAUS GABIJOS GIMNAZIJOS INTEGRUOJAMŲJŲ PROGRAMŲ TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Gabijos gimnazijos (toliau – Gimnazija) integruojamųjų programų tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) apibrėžia gimnazijos ugdymo turinio integravimo nuostatas pagrindiniame ir viduriniame ugdyme – kokias programas ir koku būdu numatoma integruoti į Gimnazijos ugdymo turinį.

2. Apraše apibrėžiamos šių programų įgyvendinimo nuostatos:

2.1. Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos ir Vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. V-651;

2.2. Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrosios programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. V-941;

2.3. Ugdymo karjerai programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. V-72.

3. Apraše vartojamos sąvokos:

Bendroji dalyko programa – dalyko ugdymo tikslus, turinį, ugdymo metodus ir mokinių pasiekimus numatanti programa

Integruojamoji programa – bendriesiems gebėjimams ugdyti skirta programa, integruojama į ugdymo sričių ar dalykų programas.

II. PROGRAMŲ INTEGRAVIMAS

4. Programos integruojamos laikantis šių principų: integralumo (integruojama į mokomuosius dalykus, klasės vadovų veiklą, neformaliojo švietimo veiklas), prienamumo (medžiagos turinys turi būti suprantamas mokiniams, atitikti jų gebėjimus, individualumo (įgyvendinama atsižvelgiant į mokinių amžių, poreikius, patirtį, brandumą, gebėjimus, vertybinius įsitikinimus), diskretiškumo (nė vienas asmuo neturi būti raginamas ir verčiamas daryti tai, kas peržengtų jo drovumo ir privatumo ribas), konstruktyvumo (atskleidžiamos ne vien problemos, bet skatinama ieškoti konstruktyvių jų sprendimo būdų), veiksmingumo (siekiama geros ugdymo kokybės rezultatų).

5. Programas įgyvendina mokytojai, klasių vadovai, psichologai, socialiniai pedagogai, sveikatos priežiūros specialistė, bibliotekos darbuotojai. Į programų įgyvendinimą kviečiami įsitraukti mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai), gali būti kviečiami kviestiniai lektorai.

6. Programų turinio planavimas: *dalykų mokytojai, psichologai, socialiniai pedagogai, visuomenės sveikatos priežiūros specialistė, bibliotekos darbuotojai, klasių vadovai* planuodami dėstomo dalyko turinį, neformaliąsias veiklas numato ir pasirenka klasių lygiui, dalykui, sričiai tinkamas integruojamųjų programų veiklas.

7. Dalykų mokytojai numatomas integruojamųjų programų temas fiksuoja ilgalaikiuose planuose, esant reikalui koreguoja ir fiksuoja temas elektroninio dienyno skiltyje, skirtoje integracijai įrašyti, kiti specialistai veiklas planuoja veiklos planuose. Dėl atskirų temų integravimo ir valandų skaičiaus susitarimus dalykų mokytojai priima metodinių grupių posėdžiuose iki prasidedant mokslo metams.

8. **Etninės kultūros ugdymo tikslas pagrindiniame ugdyme** – padėti mokiniams ugdytis tautinį tapatumą ir etnokultūrinį raštingumą, pažinti ir vertinti savo tautos ir Lietuvos

tradicinę kultūrą, suprasti jos gyvybingumą ir nuolatinį atsinaujinimą, sąsajas ir skirtumus su kitomis kultūromis, suvokti save kaip tos kultūros puoselėtoją, ugdyti pasididžiavimą ja ir pagarbą kitoms kultūroms, **viduriniame ugdyme** – ugdyti asmenybę, turinčią brandžią tautinę savimonę ir savigarbą, gebėjimus ir nuostatas puoselėti artimiausios aplinkos, savo šalies ir kitų tautų kultūrą, pasaulio paveldą, suvokiančią etninės kultūros visumą ir jos santykį su dabartimi, kultūrų įvairovę:

8.1. Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos ir Vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programų turinį sudaro dvi pagrindinės sritys:

8.1.1. **etninės kultūros vertybių bei reiškinų pažinimas ir vertinimas / etninės kultūros reiškinų pažinimas, visumos suvokimas ir vertinimas** socialinėje kultūrinėje aplinkoje – ugdomosios veiklos sritis, skirta mokinių pažinimo ir gebėjimų ugdymui(si), etnokultūrinio raštingumo pagrindams įgyti;

8.1.2. **etnokultūrinė raiška** skirta mokinių praktinių gebėjimų ugdymui(si).

8.2. Atitinkamuose centruose aptariamos šios teminės sritys:

5–6 klasės	7–8 klasės	I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Šeima, giminė ir tradicijos. Paprotnis elgesys ir vertybės. Mitybos ir sveikatos tausojimo papročiai. Tradiciniai darbai ir amatai. Gyvenamoji aplinka. Etnografiniai regionai. Gamta tradicinėje kultūroje. Kalendorinės šventės ir papročiai. Liaudies kūryba.	Bendruomenė ir tradicijos. Paprotnis elgesys ir tradicinis etiketas. Tautinis kostiumas. Tradiciniai amatai. Namai etninėje kultūroje. Pasaulėžiūra, mitologija ir religija. Kalendoriniai papročiai. Liaudies kūryba.	Tauta ir tradicijos. Paprotnė teisė ir elgesys. Žmogaus gyvenimo ciklo tarpsniai ir apeigos. Jaunimo brandos apeigos ir papročiai. Kultūrinis kraštovaizdis ir tradicinė architektūra. Tradicinė ūkinė veikla. Liaudies astronomija. Liaudies kūryba	Etninės kultūros samprata. Pasaulėžiūra, mitologija ir religija. Žmogaus gyvenimo ciklo tarpsniai ir apeigos. Sveikatos tausojimo papročiai ir gydymas. Kulinarinis paveldas ir mitybos papročiai. Etnografiniai regionai. Kultūrinis kraštovaizdis ir tradicinė architektūra. Kalendorinės šventės ir papročiai. Tradiciniai amatai, verslai ir darbai. Archeologinis ir tautinis kostiumas. Liaudies kūryba. Etninės kultūros tyrimai, sklaida, valstybinė globa

8.3. Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos ir Vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos turinys įgyvendinamas į šių mokomųjų dalykų turinį:

Dorinis ugdymas	Ne mažiau kaip 3 valandos
Lietuvių kalba ir literatūra	Ne mažiau kaip 3 valandos
Meninis ir technologinis ugdymas	Ne mažiau kaip 3 valandos
Istorija ir pilietiškumo ugdymas	Ne mažiau kaip 3 valandos
Gamtamokslinis ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valanda
Matematika ir informacinės technologijos	Rekomenduojama bent 1 valanda
Užsienio kalbos	Ne mažiau kaip 1 valanda
Fizinis ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valanda
Neformalusis švietimas	Ne mažiau kaip 2 valandos
Klasių veiklos	Ne mažiau kaip 2 valandos

9. Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrosios programos paskirtis – užtikrinti sėkmingą vaiko sveikatos ir lytiškumo ugdymą bei rengimą šeimai mokykloje, prisidėti prie vaiko dvasinės, fizinės, psichinės, socialinės gerovės ir sėkmingo funkcionavimo darbo, tarpasmeninių santykių ir šeimos srityse. Programoje rengimas šeimai suprantamas kaip veikla, kuri padeda vaikams išsiugdyti doros, brandžios, savarankiškos, kritiškai mąstančios, atsakingos už savo elgesį ir masinės vartotojiškos kultūros įtakai atsparios asmenybės bruožus, svarbius žmogaus saviraiškai, brandiems tarpasmeniniams santykiams plėtoti, funkcionaliai šeimai kurti, atsakingos tėvystės ir motinystės įgūdžiams įgyti:

9.1. programos įgyvendinimas grindžiamas mokyklos bendruomenės sutarimais ir bendru darbu: mokytojų ir kitų ugdymo specialistų bendradarbiavimu, bendromis mokyklos ir šeimos pastangomis, taip pat nevyriausybinių organizacijų ir sveikatos priežiūros įstaigų dalyvavimu, neprieštaraujančiu Programos nuostatomis.

9.2. Programos įgyvendinimas apima šiuos aspektus:

Fizinė sveikata

Psichikos sveikata

Socialinė sveikata

Lytiškumas

9.3. Atitinkamuose centruose aptariamos šios teminės sritys, atsižvelgiant į mokinių amžių ir programos reikalavimus:

5–6 klasės	7–8 klasės	I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Sveikatos, sveikos gyvensenos ir šeimos samprata. Fizinė sveikata. Fizinis aktyvumas. Sveika mityba. Veikla ir poilsis. Asmens ir aplinkos švara. Lytinis brendimas. Psichikos sveikata. Savivertė. Emocijos ir jausmai. Savitvarda. Pozityvus, konstruktyvus mąstymas ir saviraiška. Socialinė sveikata. Draugystė ir meilė. Atsparumas rizikingam elgesiui.			

9.4. Gimnazija teikia psichologinę, socialinę pedagoginę pagalbą, jei mokykloje įvyksta nelaimė ar ištinka krizė, informuoja, kur gauti pagalbą už mokyklos ribų, kai reikia spręsti fizinės, psichikos ar socialinės sveikatos problemas.

9.5. Gimnazijos įgyvendinama socialinių-emocinių kompetencijų ugdymo prevencinė programa integraliai prisideda prie sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrosios programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo.

9.6. Prie programos įgyvendinimo prisideda Gimnazijos pagalbos mokiniui specialistai: psichologai, socialiniai pedagogai, visuomenės sveikatos priežiūros specialistė. Sveikatos ir lytiškumo ugdymą bei rengimą šeimai į savo veiklas integruoja klasių vadovai, bendradarbiaudami su pagalbos mokiniui specialistu, įtraukdami mokyklos bendruomenę (visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, dalykų mokytojus, tėvus (globėjus, rūpintojus) nevyriausybinių organizacijų ir atitinkamų sričių sveikatos priežiūros įstaigų specialistus į sveikatinimo, lytiškumo ugdymo ir rengimo šeimai veiklas.

9.7. Pagrindiniame ir viduriniame ugdyme sveikatos ir lytiškumo ugdymas bei rengimas šeimai integruojamas į visų dalykų programų turinį ir neformalųjį švietimą:

Dorinis ugdymas	Ne mažiau kaip 2 valandos
Lietuvių kalba ir literatūra	Ne mažiau kaip 1 valanda

Meninis ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valanda
Technologinis ugdymas	Ne mažiau kaip 2 valandos
Istorija ir pilietiškumo ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valanda
Gamtamokslinis ugdymas	Ne mažiau kaip 2 valandos
Matematika ir informacinės technologijos	Ne mažiau kaip 1 valanda
Užsienio kalbos	Ne mažiau kaip 1 valanda
Fizinis ugdymas	Ne mažiau kaip 3 valandos
Neformalusis švietimas	Ne mažiau kaip 1 valanda
Klasių veiklos	Ne mažiau kaip 3 valandos
Psichologo veikla	Ne mažiau kaip 1 renginys klasių koncentre
Socialinio pedagogo veikla	Ne mažiau kaip 1 renginys klasių koncentre
Sveikatos priežiūros specialisto veikla	Ne mažiau kaip 1 renginys klasių kategorijoje

10. **Ugdymo karjerai programos** paskirtis – užtikrinti veiksmingą karjeros kompetencijų, kurių reikia sąmoningai ir sėkmingai kurti ir valdyti savo karjerą (t. y. visą gyvenimą trunkančią asmeniui ir visuomenei reikšmingų asmens mokymosi, saviraiškos ir darbo patirčių seką), ugdymą ir, gerbiant mokinio polinkius, vertybes ir gebėjimus, padėti jam pažinti, kurti ir realizuoti save.

10.1. Programos įgyvendinimas grindžiamas mokyklos bendruomenės sutelktiniu darbu: bendradarbiavimu tarp klasės vadovų ir kitų švietimo pagalbos specialistų, visų mokytojų, bendromis mokyklos ir šeimos, mokyklos ir įvairių karjeros paslaugas teikiančių institucijų pastangomis.

10.2. Ugdymas karjerai įgyvendinamas per ugdymo procesą, kitas – tikslingai numatytas – veiklas: išvykas, ekskursijas, neformaliojo švietimo užsiėmimus, klasių veiklas, viduriniame ugdyme – mokinių laisvai pasirenkamą ugdymo karjerai dalyką, per profesinį konsultavimą, informavimą, veiklinimą, mokinių savarankišką veiklą, savanorystę.

10.3. Visiems I–IV gimnazijos klasių mokiniams sudaroma galimybė apsilankyti studijų parodoje.

10.4. Svarbi sėkmingo karjeros ugdymo(si) sąlyga – Gimnazijos ir šeimos bendravimas ir bendradarbiavimas. Su ugdymu karjerai supažindami tėvai klasių susirinkimų metu. Rekomenduojama į programos įgyvendinimą įtraukiami mokinių šeimos narius: kiekvienoje klasėje įvyksta bent vienas su karjeros ugdymu susijęs renginys, kurį organizuoja mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai).

10.5. Gimnazijoje sudaroma galimybė lankytis aukštųjų mokyklų, įstaigų, organizacijų atstovams, organizuojantiems paskaitas, renginius, profesinį informavimą ir veiklinimą.

10.6. Ugdymas karjerai apima keturias ugdymo sritis:

Savęs pažinimas	Karjeros galimybių pažinimas	Karjeros planavimas	Karjeros įgyvendinimas
Pažinti ir priimti save. Pažinti socialinę aplinką, socialinius vaidmenis ir jų poveikį asmeninei karjerai.	Rasti ir veiksmingai naudoti karjeros informaciją. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes. Pažinti darbo pasaulio galimybes, įvairovę ir kaitą.	Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus. Gyvenimo ir karjeros tikslų planavimui ir realizavimui pasitelkti asmeninės vizijos ir (ar) karjeros plano instrumentus.	Plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas. Sėkmingai pereiti į naują karjeros aplinką ir įsitvirtinti joje. Tikslingai ieškoti praktikos, darbo arba

		Priimti karjeros sprendimus.	kurti savo verslą.
--	--	------------------------------	--------------------

10.7. Pagrindiniame ir viduriniame ugdyme ugdymas karjerai integruojamas į visų dalykų programų turinį ir neformalųjį švietimą:

	5–8, I gimnazijos klasės	II–IV gimnazijos klasės
Dorinis ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valanda	Ne mažiau kaip 2 valandos
Lietuvių kalba ir literatūra	Ne mažiau kaip 1 valanda	Ne mažiau kaip 2 valandos
Meninis ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valanda	Ne mažiau kaip 2 valandos
Technologinis ugdymas	Ne mažiau kaip 2 valandos	Ne mažiau kaip 2 valandos
Istorija ir pilietiškumo ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valanda	Ne mažiau kaip 2 valandos
Gamtamokslinis ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valanda	Ne mažiau kaip 2 valandos
Matematika ir informacinės technologijos	Ne mažiau kaip 1 valanda	Ne mažiau kaip 2 valandos
Užsienio kalbos	Ne mažiau kaip 1 valanda	Ne mažiau kaip 2 valandos
Fizinis ugdymas	Ne mažiau kaip 1 valandos	Ne mažiau kaip 2 valandos
Neformalusis švietimas	Ne mažiau kaip 2 valandos	Ne mažiau kaip 2 valandos
Klasių veiklos	Ne mažiau kaip 2 valandos	Ne mažiau kaip 3 valandos
Psichologo veikla	Ne mažiau kaip 1 renginys klasių koncentre	Ne mažiau kaip 1 renginys klasių kategorijoje
Socialinio pedagogo veikla	Ne mažiau kaip 1 renginys klasių koncentre	Ne mažiau kaip 1 renginys klasių kategorijoje

IV. MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

11. Integruojamų programų mokinių ugdymosi pasiekimai vertinami pagal Programose pateiktus reikalavimus: ką mokinyms privalo žinoti, gebėti, kokius įgūdžius ir vertybines nuostatas turi įgyti.

12. Vertinant taikomi neformaliojo – formuojamojo vertinimo metodai ir būdai.

13. Mokomųjų dalykų integruotų pamokų apskaitai užtikrinti integruojamųjų pamokų turinys fiksuojamas elektroniniame dienyne skiltyje „Pamokos turinys“ ir skiltyje „Integruojamosios programos“.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Dėl integruojamųjų programų į ugdymo turinį integravimo ir mokinių pasiekimų vertinimo sprendimus priima dalykų metodinės grupės iki mokslo metų pradžios.

15. Metodinių grupių posėdžiuose ne mažiau kaip vieną kartą per mokslo metus aptariama, kaip ugdymo procese įgyvendinamas ugdymo turinio integravimas, kaip mokiniams sekasi pasiekti dalykų bendrosiose programose numatytų rezultatų, pasidalijama bent po vieną sėkmingą integracijos pavyzdį ir priimami sprendimai dėl tolesnio mokymo organizavimo.

16. Metodinė taryba aptaria metodinių grupių sėkmingus integracijos pavyzdžius ir parengia sėkmės pavyzdžių banką, kuris saugomas mokytojų kambaryje esančiame kompiuteryje ir yra prieinamas kiekvienam mokytojui.

17. Ugdymo turinio įgyvendinimą stebi mokomuosius dalykus kuriojantis direktoriaus pavaduotojas ugdymui ir aptaria su mokytojais ne rečiau kaip kartą per mokslo metus.